

24 Конічні прямозубі передачі. Геометрія і розрахунок.

(тема 3.6)

План

1. Область застосування колісних зубчастих передач.
2. Сили що діють в зачепленні та геометричний розрахунок передач.

Конічні зубчасті передачі застосовують для передавання обертового руху між валами з перехресними осями (рис. 32.20). Ширше застосовують ортогональні передачі з міжосьовим кутом $\Sigma = 90^\circ$, але є передачі і з $\Sigma \neq 90^\circ$.

Зуби конічних коліс профілюють по евольвенті так само, як і зуби циліндричних коліс. Але всі точки двох спряжених евольвентних профілів повинні бути на сферичній поверхні з центром у точці O (рис. 32.21). Сферична поверхня не розгортається на площину, і тому зу-

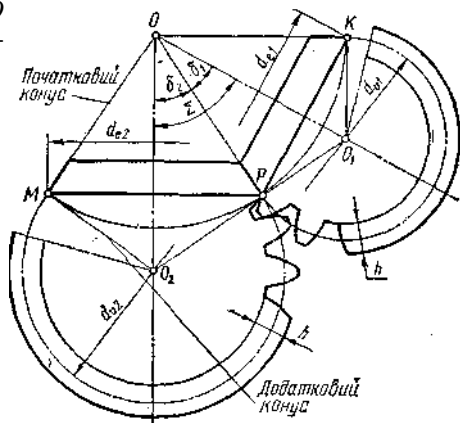
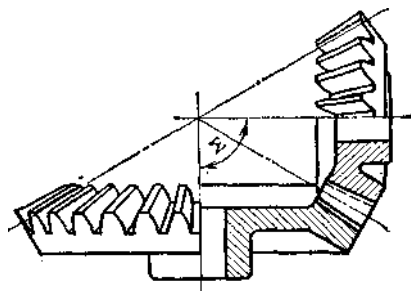

Рис. 32.21

би конічних коліс профілюють на поверхню так званих додаткових конусів.

Додаткові конуси мають твірні O_1P і O_2P , проведені перпендикулярно по твірних OP , OM і OK діляльних конусів. Поверхні додаткових конусів легко розгортаються на площину. При цьому найбільші радіуси розгортки дорівнюють твірним додаткових конусів O_1P і O_2P і є радіусами початкових кіл еквівалентних циліндричних коліс, профілі зубів яких використовують як профілі зубів конічних коліс. Діаметри еквівалентних коліс

$$d_{v1} = d_{e1} / \cos \delta_1, \quad d_{v2} = d_{e2} / \cos \delta_2$$

де δ_1 і δ_2 — кути діляльних конусів. Еквівалентні числа зубів прямозубих конічних коліс:

$$z_{v1} = z_1 / \cos \delta_1, \quad z_{v2} = z_2 / \cos \delta_2$$

Еквівалентним числом зубів користуються для визначення коефіцієнта форми зуба (див. табл. 32.7). Передаточне число конічної передачі визначають за формулами для циліндричних передач і, крім того, для випадку,

коли міжосьовий кут $\Sigma = \delta_1 + \delta_2 = 90^\circ$

, за формулою $u = \operatorname{ctg} \delta_1 = \operatorname{tg} \delta_2$

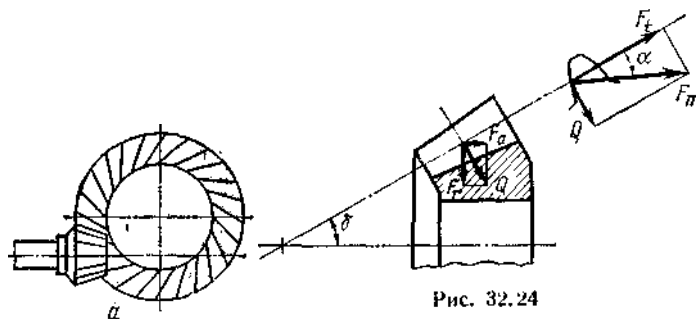

Рис. 32.24

Сили, які діють у зачепленні конічних коліс (рис. 32.24).

У зачепленні конічних коліс діють:

- а) **колова сила** $F_t = 2T/d$. Сила F_t , напрямлена по дотичній до кола діаметра d ;
- б) **радіальна сила** $F_r = Q \cos \delta = F_t \operatorname{tg} \alpha \cos \delta$,

де $Q = F_t \operatorname{tg} \alpha$;

- в) **осьова сила** $F_a = Q \sin \delta = F_t \operatorname{tg} \alpha \sin \delta$.

Для спряженого колеса, яке перебуває в зачепленні з розглядуваним, сила, яка

дорівнює F_a , але протилежно напрямлена, є радіальною силою; і сила, яка

дорівнює F_r , (і також напрямлена протилежно), — осьовою силою

Розрахунок конічної передачі на контактну витривалість. Контактні напружки в матеріалі зубів конічних коліс визначають за аналогією з формулою (32.5) для циліндричних передач, але з використанням діаметрів еквівалентних коліс і за умови, що рівнодіюча розподіленої по довжині чуба навантаження прикладена в середині його довжини.

Формула для перевірного розрахунку конічних передач на контактну витривалість (без виведення) має вигляд

$$\sigma_H = Z \sqrt{\omega_{Ht} \sqrt{u^2 + 1} / (0.85 d_1 u)} \leq [\sigma_H]$$

<32-12>

де коефіцієнт ω_{Ht} обчислюють за формулою $\omega_{Ht} = 2T_1 K_{H\beta} K_{Hv} / (d_1 b)$; дослідний коефіцієнт 0,85 оцінює зниження навантажувальної здатності конічних передач порівняно з допустимим навантаженням еквівалентних циліндричних передач. Коефіцієнт $Z = 487\,000 \text{ Па}^{1/2}$ для сталевих коліс. Формула для проектного розрахунку для конічної передачі з сталевими колесами така:

$$d = 8120 \sqrt{T_1 K_{H\beta} K_{Hv} \sqrt{u^2 + 1} / (0.85 \psi_{bd} [\sigma_H]^2 u)} \quad , \quad (32-13)$$

де $\psi_{bd} = b/d_1$ — коефіцієнт ширини колеса відносно середнього діаметра (для попередніх розрахунків можна брати $K_{H\beta} K_{Hv} \approx 1.3$); Щоб відношення ширини зубчастого вінця до зовнішньої конусної відстані $\frac{b}{R_e} = \psi_{Re}$ було в прийнятих межах, значення коефіцієнта

$$\psi_{bd} \text{ обчислюють за формулою } \psi_{bd} = 0.5 \psi_{Re} \sqrt{u^2 + 1}$$

Розрахунок зубів конічної передачі за напругами згину. Після визначення середнього діаметра шестірні d_1 за формулою (32.13) задаються числом зубів $Z_1 \geq 17$, знаходять середній модуль m і перевіряють його за напругами згину.

Розміри поперечних перерізів зубів конічного колеса зменшуються з наближенням до вершини діляльного конуса (див. рис. 32.22), тому навантаження розподіляється по довжині зуба нерівномірно і змінюється залежно від деформації зубів у різних перерізах.

За розрахунковий зручно взяти переріз в середній частині довжини зуба. Тоді за аналогією з циліндричною передачею напруги в цьому перерізі визначають за формулою (32.9) з урахуванням коефіцієнта 0,85:

$$\sigma_F = Y_F \omega_{Ft} / (0.85 m) \leq [\sigma_F] \quad (32.14)$$

Параметр ω_{Ft} визначають за формулою (32.8) при коловій силі F_t , розрахованій за середнім діаметром: $F_t = 2T/d$. Коефіцієнт форми зуба визначають, користуючись табл. 32.7, виходячи з еквівалентного числа зубів.

Якщо розміри передачі визначає не контактна, а згинальна міцність (твердість

поверхні зубів $HRC \geq 63$; і відносно м'яка серцевина), розрахунок конічних передач треба розпочинати з визначення середнього модуля за формулою

$$m = K_m \sqrt{T_1 K_{F\beta} K_{Fv} V_F / (0.85 z_1^2 \psi_{bd} [\sigma_F])}$$

де $K_m = 1,4$. За величиною m визначають зовнішній модуль m_e . Для попередніх розрахунків можна брати $K_{F\beta} K_{Fv} \approx 1.5$

< 32/5 >

Питання для самоконтролю

1. Для чого застосовують конічні зубчасті передачі ?
2. Назвіть сили що діють в зачепленні конічних коліс.
3. Які є модулі в конічних зубчастих колесах ?